

NOOI-MEER-OORLOG-LIED.

Werk van Dr. H. BORGMEESTER. Tunes van LARRY BROWN.

1. O, wees niet als de rivier, die de vrede bevoelt op aard, die geen vrede kan
 2. Wees niet als de rivier, die de vrede bevoelt op aard, die geen vrede kan
 3. Wees niet als de rivier, die de vrede bevoelt op aard, die geen vrede kan
 4. Wees niet als de rivier, die de vrede bevoelt op aard, die geen vrede kan
 5. Wees niet als de rivier, die de vrede bevoelt op aard, die geen vrede kan
 6. Wees niet als de rivier, die de vrede bevoelt op aard, die geen vrede kan
 7. Wees niet als de rivier, die de vrede bevoelt op aard, die geen vrede kan
 8. Wees niet als de rivier, die de vrede bevoelt op aard, die geen vrede kan
 9. Wees niet als de rivier, die de vrede bevoelt op aard, die geen vrede kan
 10. Wees niet als de rivier, die de vrede bevoelt op aard, die geen vrede kan

Verdragen bij het Secretariaat der Nooi-Meer-Oorlog-Professoren: Dr. J. B. TH. HEDERHIC
 Aankomst, (Brussel) van de Pensionscommissie: M. G. VAN DER BEEK, te Brussel, G.
 Drie 3 maal; 50 cents f. 1.50; 100 cents f. 3.00.

Alles voor de vrede

De Amerikaanse grootindustrieel en filantroop Andrew Carnegie (1835-1919) had een diep ontzag voor boeken. Tijdens zijn kinderjaren in Schotland had hij maar schamel onderwijs genoten, en nadat hij mede dankzij een in de leeszaal bijgespijkerde intelligente zijn fortuin had gemaakt, financierde hij de oprichting van een reeks openbare leeszalen in de Verenigde Staten en Groot-Brittannië.

Toen Carnegie zich achter de idealen van de vredesconferentie van 1899 in Den Haag schaarde, en in 1903 met een gift van anderhalf miljoen dollar de bouw van een 'tempel van de vrede' mogelijk maakte, sprak het vanzelf dat in het bouwplan ook een ruim bemeuten bibliotheek was opgenomen.

Sinds de opening van het Vredespaleis aan het Haagse Carnegieplein 2 is in die bibliotheek de rijkste verzameling ter wereld bijeengebracht op het gebied van het internationale recht. Het historische hart daarvan vormt de zogeheten Grotius-collectie: de verzamelde werken van de jurist en classicus Hugo de Groot, die in 1625 met *De Jure Belli ac Pacis* de grondlegger was van het volkenrecht.

Omdat de bibliotheek ten dienste staat van de in het gebouw ondergebrachte instellingen (met voorop het Internationaal Gerechtshof), leidt ze een in stilte verzonken bestaan. Dat voorname isolement wordt nu verbroken met *The Peace Palace Library Centennial*, een 58 pagina's tellende gids van bibliothecaris Jeroen Vervliet, verschenen ter gelegenheid van het eeuwfeest van het Vredespaleis, dat vorig jaar het gedenkboek *100 Jaar Carnegie Stichting* opleverde.

Ondanks de studieuze ondertitel - *The Collection as a Mirror of the*

Historical Development of International Law, 1904-2004 - richt de Engels-talige tekst zich niet per se op in juridisch jargon doorknede lezers. De talrijke afbeeldingen verhogen de lees- en bladerlust en variëren van foto's uit de bevolgen beginjaren (die uitgerekend samenvielen met de slachtpartijen van de Eerste Wereldoorlog) tot kostbaarheden en curiosa uit de collectie. Onderhoudend zijn ook de typering van de achtereenvolgende bibliothecarissen: met een kolossale eruditie en werkkraft uitgeruste karakters, die in combinatie met de monumentale proporties van hun onderkomen haast Bordewijk-achtige dimensies krijgen.

De fraaiste gestalte in de portretten-galerij is die van dr. Jacob ter Meulen, een doopsgezinde antimilitarist die *magna cum laude* promoveerde bij de Zwitserse rechtsgeleerde en Rode Kruis-bestuurder Max Huber en van 1924 tot 1952 als een verlicht vorst in het Vredespaleis resideerde. Ter Meulen moet zich dag en nacht voor de boeken hebben ingezet (in de Tweede Wereldoorlog stuurde hij gecodeerde smeebbeden voor nieuwe titels naar Londen) en hij besloot al vroeg dat ook de wandtegels, vaantjes en voor anderhalve cent gefabriceerde vlugschriften van de vredesbeweging in zijn collectie thuishoorden.

Tussen de koele abstracties van de wetboeken verbeelden 'Stop the War' en 'Nooit meer oorlog' de gloeiende vonk van het pacifisme.

Erik van den Berg

Jeroen Vervliet: *The Peace Palace Library Centennial*
 Martinus Nijhoff; € 10,-
 bestellen: 070 - 346 7949
 www.ppl.nl/100years

ILLUSTRATIES UIT THE PEACE PALACE LIBRARY CENT